

Provedba inspekcijskog nadzora tržišnih inspektora u prodavaonici

Darko Marečić, dipl. iur.

Inspekcijske poslove u području trgovine, usluga, zaštite potrošača i sigurnosti neprehrambenih proizvoda, ako zakonom nije drugačije propisano, obavlja tržišna inspekcija Državnog inspektorata. Budući se djelatnost trgovine na malo u najvećem broju slučajeva obavlja u prodavaonicama, u ovom članku pišemo što najčešće kontroliraju tržišni inspektori u prodavaonici te koje mjere su ovlaštenu i dužni poduzeti u slučaju kada utvrde da se nadzirani trgovac ne pridržava zakona kojima se uređuje djelatnost trgovine, zaštite potrošača i sigurnost neprehrambenih proizvoda, pišemo u nastavku ovoga članka.

1. Općenito o inspekcijskom nadzoru

U najširem značenju, inspekcijski nadzor obuhvaća kontrolu nad zakonitošću rada i postupanja pravnih i fizičkih osoba, kojeg, u okviru zakonom propisanog djelokruga rada i ovlaštenja, neposredno provode nadležni inspektori. Inspekcijski nadzor obuhvaća nadzorne postupke kojima se provodi izravan uvid u opće i pojedinačne akte te poslovnu dokumentaciju i isprave, uvjete i način rada nadziranih pravnih i fizičkih osoba radi utvrđivanja točnog i potpunog činjeničnog stanja te poduzimanja propisanih upravnih mjera i prekršajno odnosno kazneno sankcioniranje počinitelja prekršaja odnosno kaznenog djela, kao i primjenu drugih mjera ako su propisane (npr. mjera oduzimanja predmeta nastalih počinjenjem prekršaja/kaznenog djela i/ili protupravno stečene imovinske koristi, izvršenje rješenja pečačenjem objekta, opreme i sredstva rada), a sve to kako bi se utvrđeno stanje i poslovanje uskladilo sa zakonom i drugim propisima. Drugim riječima, inspekcijski nadzori trebaju osigurati da se svi subjekti nadzora u djelatnosti trgovine pridržavaju propisa, a kupci njihovih proizvoda odnosno korisnici usluga da dobiju što je moguće kvalitetniju i sigurniju robu odnosno usluge. Iz navedenog proizlaze dva osnovna cilja koja se postižu provođenjem inspekcijskih nadzora: a) preventivni (ogleda se u činjenici da su pravne i fizičke osobe mogu postati subjektom nadzor zbog čega nastoje svoje poslovanje uskladiti sa odredbama važećih propisa); i b) represivni (ogleda se u činjenici da kada se utvrde određene nezakonitosti odnosno nepravilnosti i/ili nedostaci, inspekcijska tijela poduzimaju propisane upravne mjere i/ili prekršajne odnosno kaznene sankcije kako bi "prisilili" nadziranog subjekta da svoje poslovanje i način rada uskladi s važećim propisima).

U odnosu na učestalost obavljanja inspekcijskog nadzora, inspekcijski nadzor može biti redovan—nadzor planiran godišnjim, polugodišnjim i mjesečnim planom rada inspekcijskog tijela; izvanredan—nadzor povodom određenih događaja ili razloga, zaprimljenih zahtjeva drugih nadležnih tijela ili predstavi pravni i fizičkih osoba, ili saznanja činjenica o protuzakonitom postupanju zbog čega je opravdano provođenje nadzora; i kontrolni—nadzor kontrole izvršenja mjera i radnji izrečenih rješenjem ili naredbom inspektora. Prema predmetu kontrole (obuhvatu poslovanja koji se nadzire), inspekcijski nadzor može biti: potpun (sveobuhvatan)—nadzor kojim se u okviru propisanog djelokruga rada nadležnog inspektora nadzire cjelokupno poslovanje nadziranog subjekta; i djelomičan (ciljan)—nadzor u kojem se nadzire primjena samo određenog upravnog područja ili određenog propisa (npr. nadzor legalitet poslovanja ili ispunjavanja minimalnih tehničkih i drugih propisanih uvjeta poslovanja, ili označavanje proizvoda). Prema učešću inspektora koji sudjeluju u obavljanju nadzora, inspekcijski nadzor može biti: samostalan—u obavljanju nadzora sudjeluje samo jedan ili više inspektora iz istog inspekcijskog tijela (npr. nadzor obavlja samo tržišni inspektor ili više tržišnih inspektora); i koordinirani (zajednički)—u obavljanju nadzora istovremeno sudjeluju inspektori iz različitih inspekcijskih tijela (npr. nadzor obavljaju tržišni, sanitarni i turistički inspektor te inspektor rada—svaki u okviru svog propisanog djelokruga rada). Nadalje, u odnosu na donošenje upravnih mjera, inspekcijski nadzor može biti: neupravan—kada se po okončanju postupka ne donosi rješenje ili zaključak (npr. ako inspektor zaprimi prijavu kojom se upozorava na povredu određenog propisa te utvrdi da se po toj prijavi ne može voditi postupak niti izricati mjere, ili je postupak proveden ali nisu ispunjeni uvjeti za izricanje upravne mjere); i upravan—kada je utvr-

dena povreda propisa kojim je za istu propisano izricanje upravne mjere otklanjanja utvrđenih nedostataka i nepravilnosti ili zabrana obavljanja djelatnosti ili prodaje proizvoda (ista se izriče rješenjem).

2. Općenito o provedbi inspekcijskog nadzora tržišnog inspektora u prodavaonici

Inspekcijski nadzor u području trgovine, usluga, zaštite potrošača i sigurnosti neprehrambenih proizvoda, u prodavaonici (kao i izvan prodavaonice), u skladu s odredbom čl. 5. Zakona o Državnom inspektoratu¹ (u nastavku: ZDI) inspekcijski nadzor (u nastavku: nadzor) u području trgovine, usluga, zaštite potrošača i sigurnosti neprehrambenih proizvoda obavlja tržišna inspekcija Državnog inspektorata, u okviru koje, neposredan nadzor poslovanja nadziranog trgovca u prodavaonici (kao i u drugim oblicima obavljanja trgovine na malo izvan prodavaonice) provodi tržišni inspektor središnjeg urede Državnog inspektora ili mjesno nadležne ispostave područne jedinice.² Dužnosti i ovlasti svih inspektora koji djeluju unutar pojedinih inspekcija Državnog inspektorata, pa tako i tržišnih inspektora utvrđeni su odredbama ZDI-a i posebnim zakonima čiju primjenu su tržišni inspektori ovlašteni kontrolirati. Tržišni inspektor (u nastavku: inspektor) u obavljanju nadzora je samostalan te vodi postupak donosi upravne akte i poduzima mjere i radnje u okviru prava, obveza i ovlasti utvrđenih zakonom i drugim propisima kojima je uređeno djelokrug rada inspektora. Inspektor pokreće i provodi nadzor po službenoj dužnosti—*ex offo* (načelo oficioznosti), a iznimno na zahtjev stranke kada je to propisano posebnim zakonom, pri čemu, zaprimljene predstave (prijava) u kojima se ukazuje na postupanje protivno propisima, može koristiti kao povod za obavljanje inspekcijskog nadzora. O početku obavljanja nadzora inspektor može obavijestiti nadziranu odgovornu osobu pravne osobe i fizičku osobu, osim ako smatra da bit obavještanje umanjilo učinkovitost provedbe inspekcijskog nadzora.

U provedbi nadzora, inspektor je ovlašten je pregledati (i fotografirati), poslovne i druge prostorije i prostore, opremu i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine, proizvode (robu) koja je predmet obavljanja djelatnosti te pregledati prostore u kućanstvima ili stambene zgrade u kojima se obavlja (neregistrirana) djelatnost trgovine. Nadalje, ovlašten je: izvršiti uvid u poslovne knjige, registre, evidencije, mrežne stranice (npr. web shopa), dokumente, ugovore, isprave i drugu poslovnu dokumentaciju koja omogućuje uvid u poslovanje nadzirane pravne i fizičke osobe; zatražiti i pregledati javne isprave na temelju koje se može provjeriti i utvrditi identitet osoba zatečenih u nadzoru; uzimati izjave nadzirane osobe, u svojstvu svjedoka saslušati osobe zatečene u nadzoru; te obavljati i druge radnje u skladu s odredbama posebnog propisa (npr. u ulozi tajnog kupca kupovati robu odnosno naručivati usluge, uzimati uzorke robe radi ispitivanja sukladnosti s propisanim zahtjevima).

ističemo...

Nadzirane pravne i fizičke osobe moraju inspektoru omogućiti obavljanje inspekcijskog nadzora i omogućiti mu uvjete za neometano obavljanje nadzora kao i pripremiti i dostaviti inspektoru na njegov zahtjev točne i potpune podatke, obavijesti i materijale potrebne za dovršenje nadzora, u protivnom snose prekršajnu odgovornost.³

O provedenom nadzoru inspektor je dužan sastaviti zapisnik od kojih jedan primjerak treba uručiti odnosno dostaviti nadziranoj osobi. Na sastavljanje zapisnika primjenjuju se odredbe čl. 76. Zakona o općem upravnom postupku (u nastavku: ZUP).⁴

Ako je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče određena upravna mjera zabrane obavljanja djelatnosti trgovine ili prodaje proizvoda koji ne udovoljavaju propisanim zahtjevima ili naređivanja otklanjanja utvrđenih nedostataka i nepravilnosti u roku, inspektor je dužan istu izreći pisanim rješenjem, odnosno ako je propisano, usmenim rješenjem izrečenim u zapisniku, osim ako su utvrđene nepravilnosti otklonjene tijekom inspekcijskog nadzora ili kad izvršenje nije moguće, što inspektor treba utvrditi i navesti u zapisniku.⁵ Ako je posebnim zakonom čiju primjenu inspektor kontrolira propisano da se izrečena mjera zabrane izvršava pečaćenjem prodajnog objekta, opreme i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine, ili na drugi pogodan način, tada je inspektor obavezan izrečenu mjeru izvršiti na tako propisan način. Postupak i način pečaćenja prodajnog objekta, sredstva rada, opreme ili proizvoda propisan je Napatkom o načinu pečaćenja kada se rješenje inspektora Državnog inspektorata izvršava pečaćenjem i o načinu zatvaranja i označavanja zatvorenog gradilišta.⁶ Rješenje se izvršava na drugi pogodan način izricanjem novčanih kazni u skladu s odredbom čl. 142 ZUP-a te Uputom glavnog inspektora Državnog inspektorata o postupku prisilnog izvršenja nenovčanih obveza novčanom kaznom.⁷

Ako inspektor nadzorom utvrdi da je povredom propisa počinjen prekršaj, dužan je protiv počinitelja prekršaja pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga mjesno nadležnom općinskom sudu ili izdati prekršajni odnosno obvezni prekršajni nalog (u nastavku: prekršajni nalog) ili pak na mjestu izvršenja prekršaja, počinitelju prekršaja izreći i naplatiti novčanu kaznu ako je ista za utvrđeni prekršaj propisana. U slučaju da inspektor utvrdi postojanje osnovane sumnje da je povredom propisa nadzirani trgovac ili drugi prodavatelj počinio kazneno djelo (npr. kazneno djelo neovlaštenog skidanja službenog pečata kojim je inspektor zapečatio prodajni objekt u kojem se neregistrirano obavlja djelatnost trgovine) obavezan je mjesno nadležnom općinskom državnim odvjetništvu podnijeti kaznenu prijavu.

Iznimno, inspektor neće prekršajno procesuirati počinitelja prekršaja ako su ispunjeni uvjeti za primjenu oportuniteta (nepokretanja

3 Onemogućavanje inspektoru Državnog inspektorata obavljanje inspekcijskog nadzora ili neosiguranje uvjete za nesmetani rad, kao i nedostavljanje dokumentacije ili pripremu i/ili dostavu podataka, obavijesti i materijala potrebnih inspektoru za točno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je prekršajno sankcionirano po čl. 127. ZDI-a. (Neomogućavanje pristupa računalnoj opremi i uređajima radi provedbe inspekcijskog nadzora poslovanja davatelja usluga informacijskog društva odnosno trgovca koji obavlja prodaju putem interneta, prekršajno je sankcionirano čl.23. Zakona o elektroničkoj trgovini., Nar. nov., br. 173/03.–32/19.).

4 Nar. nov. br. 47/09. i 110/21.

5 Čl. 70. st.3. ZDI.

6 Nar. nov., br. 109/23.

7 Kl. 023-01/20-01/17., Ur.br. 443-01-02/1-20-1 od 21.5.2020.

1 Nar. nov., br. 115/18., 117/21. i 67/23.

2 Unutar Državnog inspektora ustrojeno je pet područnih ureda i to sa sjedištem u Zagrebu, Varaždinu, Osijeku, Rijeci i Splitu. (Više o ustrojstvu te ovlastima i dužnostima inspektora Državnog inspektorata, u članku autora ovoga članka "Novi Zakon o Državnom inspektoratu" objavljenom u časopisu RiPup br. 3/19 (str.188-194).

prekršajnog postupka) propisani čl. 73 ZDI-a. Tom je odredbom propisano da inspektor Državnog inspektorata (osim inspektora rada) neće pokrenuti prekršajni postupak ako je to dopušteno posebnim zakonom ili ako: nadzirana pravna ili fizička osoba tijekom inspekcijskog nadzora odnosno do donošenja rješenja otkloni nepravilnosti i nedostatke utvrđene u inspekcijskom nadzoru; za utvrđene nepravilnosti doneseno je rješenje i nadzirana osoba postupila je po izvršenom rješenju inspektora ili je postupila po rješenju prije nego što je ono postalo izvršno; nadzirana osoba očitovanjem na zapisnik preuzme obvezu da u određenom roku otkloni nepravilnosti i nedostatke u inspekcijskom nadzoru za koje nije propisana upravna mjera, a inspektor utvrdi da je počinjen prekršaj (radi ispunjenja ove obveze, inspektor nadziranoj osobi izdaje pisanu naredbu u kojoj točno određuje preuzetu obvezu i rok za njeno izvršenje). Činjenicu ispunjavanja uvjeta za primjenu oportuniteta inspektor utvrđuje u zapisniku. Ako nadzirana osoba ne postupi na prethodno opisani način, inspektor je dužan prekršajno procesuirati počinitelja prekršaja.

ističemo...

Inspektor neće primijeniti oportunitet u slučaju kada je počinjen prekršaj kojim se ugrožava život, sigurnost i zdravlje ljudi, imovina veće vrijednosti, okoliš, u svim slučajevima kada je propisana upravna mjera zabrane te ponovnog utvrđenja istog prekršaja u roku od godine dana, kao i u slučaju počinjenja prekršaja koji su posebnim zakonom isključeni od primjene oportuniteta.

Budući da posebnim zakonom kojim se uređuju uvjeti za obavljanje djelatnosti trgovine nije predviđena primjena oportuniteta, inspektor primjenjuje oportunitet sukladno čl. 73. ZDI. Međutim, ako je posebnim zakonom čija primjena kontrolira inspektor predviđen oportunitet, tada inspektor primjenjuje oportunitet sukladno tom zakonu (npr. oportunitet je propisan posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača).⁸

Iako se djelatnost trgovine na malo obavlja u prodavaonicama i izvan prodavaonica (npr. na klupama i štandovima na i izvan tržnica na malo, u kiosku, pokretnom prodajom, prigodnom prodajom, prodajom putem automata i na daljinu), potrošači najčešće robu kupuju u prodavaonicama (nespecijaliziranim ili specijaliziranim) zbog čega je predmet ovog članka provedba inspekcijskog nadzora tržišnog inspektora u prodavaonici.⁹ Prodavaonica je posebno uređen prodajni

objekt u kojem se obavlja djelatnost trgovine na malo, a sastoji se od prodajnog prostora i pomoćnih prostorija.

3. Pravna podloga nadzora tržišnog inspektora

U postupku redovnog nadzora poslovanja trgovca u prodavaonici, inspektor u okviru svog propisanog djelokruga rada, obvezno kontrolira primjenu: **Zakona o trgovini**¹⁰ (u nastavku: ZT)—u odnosu na uvjete za obavljanje djelatnosti trgovine; **Pravilnika o minimalnim tehničkim i drugim uvjetima koji se odnose na prodajne objekte, opremu i sredstva u prodajnim objektima i uvjetima za prodaju robe izvan prodavaonica** (u nastavku: Pravilnik o MTU)¹¹—u odnosu na ispunjavanje minimalnih tehničkih uvjeta za prodajni objekt, opremu i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine; i **Zakona o zaštiti potrošača** (nastavku: ZZP)¹²—u odnosu na zaštitu osnovnih prava potrošača pri kupnji robe

Ovisno o predmetu inspekcijskog nadzora (redovnom, izvanrednom, koordiniranom), statusu trgovca (trgovačko društvo ili obrt) i prodajnom asortimanu, inspektor može kontrolirati primjenu i: **Zakona o trgovačkim društvima** (u nastavku: ZTD)¹³—u odnosu na registriranje djelatnosti trgovine te isticanje tvrtke trgovačkog društva; **Zakona o obrtu** (u nastavku: ZO)¹⁴—u odnosu na uvjete pod kojima obrtnik može obavljati djelatnost trgovine; **Zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena**¹⁵—u odnosu na određivanje najviše propisanih cijena i/ili marži; **Zakona o općoj sigurnosti proizvoda**¹⁶—u odnosu na ispunjavanje propisanih zahtjeva sigurnosti za proizvode koji se prodaju; **Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda** (u nastavku: ZOUDP)¹⁷—u odnosu na označavanje i prodaju duhanskih i srodnih proizvoda; **Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti** (u nastavku: ZTZOS)¹⁸—u odnosu na ispunjavanje propisanih zahtjeva sukladnosti i načina označavanja robe koja se stavlja na tržište ili nalazi na raspolaganju na tržištu te osiguranje propisanih isprava koje prate robu; **Zakona o građevnim proizvodima** (u nastavku: ZGP)¹⁹—u odnosu na označavanje građevnih proizvoda i osiguranje isprava koje prate građevinske proizvode na tržištu; **Zakona o energetske učinkovitosti**²⁰—u odnosu na označavanje određenih proizvoda oznakom energetske učinkovitosti; **Zakona o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja**²¹—u odnosu na ispunjavanje propisanih graničnih vrijednosti i/ili značajke kvalitete svjetiljki koje se stavlja na tržište; i drugih zakona i podzakonskih propisa; kao i drugih relevantnih direktiva i uredbi Europske unije (u nastavku: EU) čiju primjenu u okviru svog propisanog djelokruga rada kontroliraju.

8 Više o primjeni načela oportuniteta u postupanju inspektora Državnog inspektorata, u članku autora ovoga članka "Primjena načela oportuniteta u postupanju inspektora inspektorata Državnog inspektorata" objavljenom u časopisu RiPup br. 10/22 (str.150-162).

9 U najvećem broju slučajeva, sve što tržišni inspektor nadzire u prodavaonici može se odnositi i na obavljanje inspekcijskog nadzora izvan prodavaonice, uz posebnu napomenu da se u slučaju prodaje robe izvan prodavaonice dodatno kontrola: da li se prodaja na štandovima i klupama, putem kioska, automata i prigodna prodaja koja se obavlja na javno-prometnim površinama – obavlja na mjestima koja su u tu svrhu određena odlukom predstavničkog tijela općine/grada; a koja se obavlja na drugim površinama koje imaju pristup s javno-prometnih površina – da li se obavlja na mjestima koja su u tu svrhu određena odobrenjem predstavničkog tijela općine/grada na području kojeg se takva prodaja obavlja; da li se pokretna prodaja obavlja sukladno uvjetima propisanim odlukom predstavničkog tijela općine/grada na području kojeg se ista obavlja; i da li je u odgovarajućem registru (za trgovca trgovačko društvo i zadrugu – u sudskom, za obrtnika – u obrtnom registru, a za obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo – u Upisniku OPG-ova) dodatno upisana i djelatnost „Usluge informacijskog društva” kako je to propisano čl. 5. Zakona o elektroničkoj trgovini (Nar. nov., br. 173/03., 67/08., 36/09., 130/11., 30/14. i 32/19.); da li se na mrežnim stranicama trgovca koji obavlja internet trgovinu vidno istaknute

predugovorne i ugovorne informacije propisane tim Zakonom i posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača; i da li se internet trgovac koji putem interneta sklapa potrošačke ugovore na daljinu, pridržava obveza propisanih posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača.

10 Nar. nov. 87/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20. i 33/23.

11 Nar. nov., br. 66/09., 108/09., 8/10. i 108/14.

12 Nar. nov., br. 19/22. i 59/23.

13 Nar. nov., br. 152/11.-proč. tekst., 111/12., 68/13., 110/15., 40/19., 34/22. i 18/23..

14 Nar. nov., br. 143/13., 127/19. i 41/20.-ispr.

15 Nar. nov., br. 73/97., 128/99. i 66/01.

16 Nar. nov., br. 30/09., 139/10., 14/14. i 32/19.

17 Nar. nov., br. 45/17. i 114/18.

18 Nar. nov., br. 126/11.

19 Nar. nov., br. 76/13., 30/14., 130/17., 39/19. i 118/20.

20 Nar. nov., br. 127/14., 116/18., 25/20., 32/21.-Odl.Ust.s. i 41/21.

21 Nar. nov., br. 14/19.

U nastavku članka dajemo prikaz bitnih odredbi onih zakona čiju primjenu inspektori najčešće kontroliraju u prodavaonici tijekom obavljanja redovnog nadzora.

4. Isprave i poslovna dokumentacija koju je potrebno imati u prodavaonici za vrijeme obavljanja djelatnosti trgovine

Kako bi se inspektorima omogućilo da što lakše obavi inspekcijski nadzor, predlažemo trgovcima da svakodnevno, tijekom obavljanja djelatnosti u prodavaonici (ali i u drugom prodajnom objektu: kiosku, prodajnom štandu/klupi, pokretnom vozilu, u sjedištu ako obavlja internet trgovinu) drže određene isprave i poslovnu dokumentaciju, kako bi ih mogli predložiti inspektorima na uvid na njegov zahtjev. U nastavku navodimo temeljne isprave i poslovnu dokumentaciju, koju bi trgovci za potrebe obavljanja nadzora trebali imati u prodavaonici (u izvornom obliku ili preslici): **isprave o legalitetu obavljanja djelatnosti trgovine:** a) statusna dokumentacija: za trgovca pravnu osobu—izvod iz rješenja trgovačkog suda o upisu djelatnosti trgovine u sudski registar, a za trgovca obrtnika—za slobodni i vezani obrt obrtnicu, a za povlašteni obrt i povlasticu²² u koju je upisana djelatnost trgovine, a ukoliko se trgovina obavlja u izdvojenom pogonu, rješenje o upisu izdvojenog pogona u obrtni registar; b) ostala dokumentacija: potvrda o prijavi djelatnosti trgovine Državnom zavodu za statistiku s naznakom razvrstavanja djelatnosti prema NKD-07; potvrda poslovne banke u kojoj je otvoren račun trgovca s naznakom IBAN-a banke i brojem računa; punomoć za zastupanje ako je dana; odluka o odgovornoj osobi u prodajnom objektu ako je donijeta; za trgovca obrtnika—odluka vlasnika obrta o imenovanju stručnog poslovođe izdvojenog pogona (prodavaonice) ako je imenovan; radno pravna dokumentacija o legalitetu rada zatečenih radnika (ugovor o radu ili pisana potvrda o sklopljenom ugovoru o radu) te pravilnik o radu s opisom poslova ako je donesen;²³ **isprave o ispunjavanju propisanih uvjeta za obavljanje djelatnosti trgovine:** rješenje nadležnog upravnog tijela o tome da su ispunjeni minimalni tehnički i drugi propisani uvjeti kojima mora udovoljavati prodajni objekt, oprema i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine (osim u slučaju prigodne prodaje i tranzitne prodaje); dokaz o pravu raspolaganja prodavaonice (ili drugog poslovnog prostora) ako je isti u vlasništvu trgovca, zakupu ili najmu (vlasnički list ili ugovor o kupoprodaji, ugovor o zakupu ili ugovor o najmu);²⁴ **isprave o stanju robe u prodajnom objektu, odnosno isprave o zaduženju (nabavi), razduženju (prodaji, povratu) i cijeni robe koja se prodaje (npr.: ulazni i izlazni računi, kalkulacije, zapisnici o promjeni cijena, primka za vlastitu robu), a ukoliko se iste vode u elektroničkom obliku, osigurati da osoba zatečena u nadzoru može omogućiti inspektorima uvid u raču-**

22 Za obrtnika koji obavlja djelatnost trgovine oružja i streljiva i povlasticu Ministarstva unutarnjih poslova.

23 Prodavatelji iz čl. 5. st.1. ZT-a na mjestu prodaje (npr. na štandu) trebali bi imati: rješenje ili drugu ispravu kojom dokazuju pravo obavljanja prodaje svojih proizvoda, i to: OPG—rješenje o upisu u Upisnik u OPG-ova; šumoposjednik—rješenje o upisu u Upisnik šumoposjednika; profesionalni ribar/uzgajatelj riba—povlasticu o gospodarskom ribolovu na moru ili unutarnjim vodama, odnosno dozvolu odnosno odobrenje za akvakulturu; registrirani proizvođač—rješenje o registraciji proizvodne djelatnosti; udruge—statut (ustanova osnivački akt) iz kojeg je vidljivo upis obavljanja gospodarske djelatnosti trgovine.

24 U slučaju prigodne prodaje i prodaje na tržištu na malo, potrebno je na mjestu prodaje imati ugovor o zakupu prodajnog prostora na tom prostoru; u slučaju obavljanja prodaje robe na klupama i štandovima izvan tržišta na malo, putem automata te iz kioska na površini na koju se može pristupiti s javno-prometne površine, lokacijsko odobrenje predstavničkog tijela općine/grada na području kojeg se prodaja obavlja;

nalni programa; te **evidencija o zaprimljenim prigovorima** (ako se vodi putem računala, omogućiti inspektorima uvid u istu).²⁵

5. Legalitet obavljanja djelatnosti trgovine na malo

5.1. Općenito o obavljanju djelatnosti trgovine

Djelatnost trgovine, u smislu ZT je gospodarska djelatnost kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini u svrhu ostvarenja dobiti ili drugog gospodarskog učinka, a obavlja se kroz oblik trgovine na veliko i trgovine na malo. Trgovina se obavlja u prodajnim objektima (skladišta, prodavaonice), a trgovina na malo i na neki od načina obavljanja trgovine na malo izvan prodavaonica predviđenih čl. 10. ZT-a. Djelatnost trgovine mogu obavljati pravne i fizičke osobe — obrtnici registrirani za obavljanje djelatnosti trgovine odnosno kupnje i prodaje (trgovci), a kroz prodaju vlastitih proizvoda, pravne i fizičke osobe iz čl. 5. st.1. ZT (prodavatelji)²⁶ na način i uz uvjete propisane tom odredbom. Za obavljanje djelatnosti trgovine moraju biti ispunjeni uvjeti kojima mora udovoljavati prodavaonica (ili druga vrsta prodajnog objekta), oprema i sredstva pomoću kojih se obavlja trgovina (osim u slučaju prigodne prodaje za koju nije potrebno ishoditi predmetno rješenje).²⁷

25 Iako to nije predmet ovog članka, smatramo korisnim napomenuti da trgovac mora u prodajnom objektu osigurati (imati) i svu drugu dokumentaciju i isprave koja je u odnosu na vrstu prodajnog objekta, način obavljanja trgovine i prodajni asortiman propisanu posebnim propisima čiju primjenu nadziru druge inspekcije Državnog inspektorata. Na primjer, za potrebe: a) inspekcije rada u području radnih odnosa: pored ugovora o radu ili potvrde o sklopljenom ugovoru o radu za zaposlene radnike, prijava radnika nadležnim tijelima mirovinskog i zdravstvenog osiguranja; za radnike strane državljanke, dozvole za boravak i rad ili potvrda o prijavi rada; za studente—ugovor o obavljanju studentskih poslova; za radnika maloljetnika, suglasnost zakonskog zastupnika ili odobrenje tijela nadležnog za poslove socijalne skrbi; evidencija o radnicima i radnom vremenu, uključujući i sezonski zaposlene radnike; posljednje isplatne liste radnika radi uvida u iskazivanja dvojnog iskazivanja iznosa u kunama i eurima te sadržaja isplatne liste; b) inspekcije rada u području zaštite na radu: procjena rizika za prodavaonice ako se ista mora izrađivati ovisno o vrsti prodajnog objekta; zapisnik o obavljenom pregledu i ispitivanju električnih instalacija niskog napona; zapisnik o obavljenom ispitivanju radnog okoliša u radnoj prostoriji ako je propisano za vrstu prodajnog objekta; zapisnici o ocjeni (teoretskoj i praktičnoj) osposobljenosti za rad na siguran način ako je to propisano za poslove koji radnik obavlja (npr. osposobljenost za rukovatelja električnim villičarem za manipulaciju robe u skladištu); uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti radnika za poslove s posebnim uvjetima (npr. za radnika koji radi u nepovoljnoj klimi); zapisnici o ispitivanju radne opreme (npr. za električni villičar u skladištu); uvjerenje o osposobljenosti za pružanje prve pomoći za radnika ako je obzirom na broj radnika u prodajnom objektu to propisano; c) sanitarne inspekcije: analitičko izvješće o ispitivanju vode u slučaju prodavaonice hrane te jačine buke ako je potrebno; potvrda o završenom tečaju o stjecanju potrebnog znanja o zdravstvenoj ispravnosti hrane i osobnoj higijeni prodajnog te sanitarna knjižica za svaku osobu u prodajnom objektu koja dolazi u dodir s nepretpakiranim hranom; izvod iz Registra subjekata i pripadajućih objekata u poslovanju s hranom iz nadležnosti sanitarnih inspekcija ili obavijest o prijavi prodajnog objekta Državnom inspektoratu radi evidentiranja i upisa u predmetni Registar; evidencija o provođenju preduvjetnih programa higijene hrane odnosno evidencija o provedbi HACCP-a sustava, ovisno o kategoriji rizika u koji je prodajni objekt u kojem se posluje s hranom razvrstan.

26 Nositelj i/ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, upisani u Upisnik OPG-ova; pravna ili fizička osoba koja nema obvezu upisa u Upisnik dobavljača sadnog materijala; pravna ili fizička osoba koja posjeduje povlasticu za gospodarski ribolov (na moru ili na slatkim vodama) odnosno dozvolu za akvakulturu, a OPG odobrenje za akvakulturu; pravna ili fizička osoba upisana u Upisnik šumoposjednika; pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje proizvodne djelatnosti; udruge, ustanove i druge neprofitne pravne osobe.

27 Prigodna prodaja je oblik prodaje robe izvan prodavaonice, a podrazumijeva prodaju organiziranu u sklopu održavanja sajnova, priredaba i izložbi na kojoj je dopuštena prodaja samo one robe koji su predmet i svrha organiziranja spo-

5.2. Registriranje djelatnosti trgovine (kupnje i prodaje robe)

Pravna osoba i fizička osoba – obrtnik legalno obavlja djelatnost trgovine ako je registrirana za kupnju i prodaju robe i/ili pružanja usluga u trgovini, čime stječe status trgovca, što dokazuje rješenjem o upisu trgovačkog društva odnosno zadruge u sudski registar, a trgovačkog obrta u obrtni registar.²⁸ Trgovac može registrirati obavljanje trgovine u svim predviđenim oblicima i načinima i neovisno o prodajnom asortimanu. Ako fizička osoba obavlja djelatnost trgovine, a da istu djelatnost nije registrirala ili trgovac obavlja onaj oblik trgovine za koji nije registriran, smatra se da obavlja neregistriranu djelatnost trgovine, što je sankcionirano odredbama ZT-a.²⁹

Kontrola: Je li nadzirana osoba registrirana za djelatnost trgovine?

Upravna mjera: ako pravna ili fizička osoba obavlja neregistriranu djelatnost trgovine – rješenje o zabrani obavljanja trgovine bez registracije do otklanjanja nedostataka (odnosno do registrirana djelatnosti trgovine), a najkraće na rok 30 dana (čl. 68. st. 1. toč. 1. ZT).

Prekršaj: ako pravna ili fizička osoba obavlja neregistriranu djelatnost trgovine (čl. 70. ZT), uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl. 75 ZT).

5.3. Rješenje o ispunjavanju minimalnih tehničkih uvjeta

Trgovac ne smije započeti s obavljanjem djelatnosti trgovine niti obavljati djelatnost trgovine u prodavaonici prije nego što nadležno upravno tijelo³⁰ prema sjedištu prodavaonice (na zahtjev trgovca) donese rješenje o tome da prodajni objekt, oprema i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine ispunjavaju minimalne tehničke i druge uvjete (u nastavku: propisane uvjete), niti smije u prodavaonici obavljati onaj oblik trgovine koji nije obuhvaćen rješenjem nadležnog upravnog tijela, u protivnom obavlja neregistriranu djelatnost trgovine.³¹ Minimalno tehnički i drugi uvjeti propisani su Pravilnikom o MTU.

Kontrola: Da li je trgovac započeo s obavljanjem ili obavlja djelatnost trgovine u prodavaonici prije nego što je nadležno upravno tijelo izdalo rješenje da prodajni objekt, oprema i sredstva pomoću kojih se obavlja djelatnost trgovine ispunjava propisane uvjete, kao i obavlja li se u prodavaonici obavlja onaj oblik trgovine koji nije obuhvaćen rješenjem nadležnog upravnog tijela?

Upravna mjera: ako je trgovac započeo s obavljanjem ili obavlja djelatnost trgovine u prodavaonici bez rješenja o ispunjavanju propisanih uvjeta ili obavlja oblik trgovine koji nije utvrđen rješenjem

menutih manifestacija i koja može trajati najduže do 60 dana u tijeku jedna kalendarske godine, neovisno o vremenu održavanja manifestacije.

- 28 Prodavatelji iz čl.5. ZT-a ne moraju registrirati djelatnost trgovine, već prodaju svojih proizvoda sukladno čl.5. i 10. ZT-a obavljaju temeljem prethodnih upisa u odgovarajuće upisnike odnosno registre, a neprofitne pravne osobe temeljem upisa prodaje u odredbe svog statuta ili drugog osnivačkog akta.
- 29 Obavljanje internet prodaje bez upisa djelatnosti „Usluge informacijskog društva“ u odgovarajući registar, sankcionirano je odredbama Zakona o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti (Nar. nov., br. 61/11. i 66/19.).
- 30 Nadležno upravno tijelo za donošenje rješenja je upravno tijelo Grada Zagreba odnosno županije u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave u području gospodarstva.
- 31 Rješenje je potrebno i za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko i trgovine na malo izvan prodavaonica (npr. za kiosk, prodajnu klupe ili štand, prodajni automat), osim u slučaju tranzite prodaje (prodaje kod koje se roba ne zadržava u prostorijama trgovca ili drugog prodavatelja nego se izravno od proizvođača odnosno dobavljača dostavlja kupcu), kao niti u slučaju prigodne prodaje. Trgovac koji obavlja prodaju robe na štandovima i tržnicama unutar tržnice, ne mora ishoditi rješenje budući je to obveza organizatora tržnice.

nadležnog upravnog tijela – rješenje o zabrani obavljanja trgovine u prodavaonici do otklanjanja nedostataka (do ishoda rješenja o ispunjavanju propisanih uvjeta), a najkraće na rok 30 dana (čl. 68. st. 1. toč. 5. ZT)

Prekršaj: ako trgovac započne obavljati djelatnost trgovine ili obavlja djelatnost trgovine u prodavaonici prije nego što je ishodio rješenje nadležnog upravnog tijela o ispunjavanju propisanih uvjeta ili obavlja onaj oblik trgovine koji nije obuhvaćen rješenjem nadležnog upravnog tijela (čl. 70. ZT), uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl. 75 ZT).

Bez ishoda novog rješenja, djelatnost trgovine može se nastaviti obavljati u prodavaonici ako je za istu već izdano rješenje nadležnog upravnog tijela o ispunjavanju propisanih uvjeta (bez obzira na protek vremena od ishoda rješenja i nastavka prodaje i vrste prodajnog asortimana), a u međuvremenu nije došlo do bitnih promjena vezanih uz prodajni objekt, opremu i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine i ako se ne radi o robi opasnoj za život i zdravlje ljudi i životinja te prirodu i okoliš.

Kontrola: Je su li ispunjeni propisani uvjeti za obavljanje nastavka djelatnosti trgovine u prodavaonici bez ishoda novog rješenja?

Prekršaj: ako trgovac nastavlja obavljati djelatnost trgovine u prodavaonici temeljem prethodno izdanog rješenja, a da za to nisu ispunjeni propisani uvjeti (čl. 70. ZT), uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl. 75 ZT).

6. Ispunjavanje propisanih uvjeta tijekom rada

Trgovac mora voditi računa da kroz svo vrijeme obavljanja djelatnosti trgovine budu stvarno ispunjeni propisani uvjeti u pogledu prodajnog objekta, opreme, uređaja i drugih sredstava rada ovisno o vrsti prodajnog asortimana i načinu obavljanja trgovine. Uvjeti za prodavaonicu propisani su odredbama čl. 5. do 21 Pravilnika o MTU.

Kontrola: Da li u prodavaonici, oprema i sredstva rada stvarno ispunjavaju propisane uvjete tijekom rada?

Upravna mjera: ako trgovac obavlja trgovinu u prodavaonici koja stvarno ne ispunjava propisane uvjete – rješenje o otklanjanju utvrđenih nedostataka u primjerenom roku (čl. 68. st. 11. toč. 2. ZT), a ako se nedostaci ne otklone – rješenje o zabrani obavljanja trgovine dok se nedostaci ne otklone (čl. 68. st. 12. ZT).

Prekršaj: ako trgovac obavlja trgovinu u prodavaonici suprotno propisanim uvjetima ili prodavaonica, oprema i sredstva rada u prodajnom objektu stvarno ne ispunjavaju propisane uvjete (čl. 70. ZT), uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl. 75. ZT), te primjenu oportuniteta (čl. 73. ZDI).

7. Obavljanje trgovine u obrtu

Trgovac koji u statusu obrta obavlja djelatnost trgovine, bilo u vezanom obrtu (prodaja robe u specijaliziranim i nespecijaliziranim prodavaonicama i u kiosku), povlaštenom obrtu (prodaja oružja i streljiva u specijaliziranoj prodavaonici oružja i streljiva) ili slobodnom obrtu (prodaja izvan prodavaonica), dodatno mora ispunjavati i uvjete propisane odredbama ZO-a, od kojih, za potrebe ovoga članka navodimo one čije ispunjavanje inspektori najčešće kontroliraju.

Obrtnik može privremeno obustaviti obavljanje obrta u trajanju do najviše 1 godine, kako za sjedište obrta tako i za izdvojene pogone. Obrtnik može obavljati obrt u sjedištu obrta ili u jednom ili više izdvojenih pogona izvan sjedišta obrta (nadležno upravno tijelo izdaje rješenje o obavljanju i prestanku obavljanja obrta u izdvojenom pogonu), a obrtnik može obrt obavljati sam ili putem poslovođe koji

mora biti u radnom odnosu kod obrtnika (ime i prezime poslovođe nadležno upravno tijelo navodi u rješenju).

Kontrola: Da li obrtnik: obavlja obrt za vrijeme privremene obustave obrta; koji obavlja trgovinu i izdvojenom pogonu ima rješenje nadležnog upravnog tijela za izdvojeni pogoni; i je li poslovođa izdvojenog pogona u radnom odnosu kod obrtnika?

Upravna mjera: ako obrtnik obavlja trgovački obrt: za vrijeme privremene obustave obavljanja obrta; u sjedištu ili izdvojenom pogonu bez rješenja nadležnog upravnog tijela odnosno ako je u rješenju navedeno ime i prezime poslovođe koji više nije u radnom odnosu kod obrtnika—rješenje o privremenoj zabrani obavljanja obrta i uporabu uređaja i opreme (čl. 92. st. 1. ZO).

Prekršaj: ako obrtnik obavlja trgovački obrt: za vrijeme privremene obustave obavljanja obrta; u sjedištu ili izdvojenom pogonu bez rješenja nadležnog upravnog tijela; putem poslovođe koji nije zaposlen u punom radnom vremenu (čl. 93. st.1. ZO), uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl. 93. st. 2. ZO).

Obrtnik je dužan najkasnije 8 dana prije početka obavljanja obrta prijaviti tu činjenicu nadležnom upravnom tijelu koje mu je izdalo obrtnicu te istom prijaviti promjenu sjedišta obrta (o promjeni sjedišta upravno tijelo donosi rješenje). U svakom izdvojenom pogonu u kojem obrtnik obavlja slobodan obrt, obrtnik je dužan imenovati poslovođu, a u kojem obavlja vezani ili povlašteni obrt, stručnog poslovođu koji ispunjavaju propisane uvjete. Ako obrtnik obavlja sezonski obrt (najdulje 9 mjeseci unutar kalendarske godine) tada može obrt obavljati samo u razdoblju upisanom u obrtnici.

Kontrola: Da li je obrtnik: prijavio nadležnom upravnom tijelu u propisanom roku početak obavljanja obrta ili promjenu sjedišta obrta; u svakom izdvojenom pogonu u kojem se obavlja slobodan obrt imenovao poslovođu, a u kojem obavlja vezani ili povlašteni obrt, stručnog poslovođu; obavlja sezonski obrt izvan razdoblja upisanog u obrtnici?

Prekršaj: ako obrtnik: nadležnom upravnom tijelu u propisanom roku nije prijavio početak obavljanja obrta ili promjenu sjedišta obrta; nije u svakom izdvojenom pogonu u kojem obavlja slobodan trgovački obrt imenovao poslovođu, a u kojem obavlja vezani trgovački obrt, stručnog poslovođu; obavlja sezonski trgovački obrt u razdoblju izvan upisanog u obrtnici (čl. 93. st. 1. ZO), uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi (čl. 93. st. 2. ZO) te uz primjenu oportuniteta za sve prekršaje (čl. 73. ZDI).

8. Radno vrijeme u djelatnosti trgovine

Radno vrijeme u djelatnosti trgovine uređeno je posljednjom novelom Zakona o trgovini³² s primjenom od 1. srpnja 2023. Odredbom čl. 57. st. 1. do 4. ZT-a propisano je da radno vrijeme prodajnih objekata određuje trgovac u razdobljima od ponedjeljka do subote u ukupnom trajanju do do 90 sati tjedno, a koje trgovac raspoređuje samostalno, kao i da su prodajni objekti nedjeljom i blagdanima zatvoreni. Međutim, trgovac može samostalno odrediti 16 nedjelja u godini kao radne, u kom slučaju se tjedni fond sati povećava za 15 sati, dok Vlada Republike Hrvatske može odlukom odrediti prodajne objekte koji su obvezni raditi blagdanom. Trgovac mora voditi evidenciju radnog vremena za svaku radnu nedjelju tijekom tekuće godine u obliku pisane isprave ili elektroničkog zapisa, te omogućiti nadležnom inspektoratu tijekom nadzora uvid u istu.

U odredbama st. 5 do 7. istog članka navedeni su prodajni objekti i načini prodaje koji se izuzimaju od općeg pravila o propisivanju

maksimalnog fonda radnih sati tjedno, ograničenom broju rada nedjeljom i neradnim blagdanima, što znači da u tom slučaju prodajni objekti mogu raditi svakim danom, nedjeljom i blagdanima bez ograničenja trajanja dnevnog i tjednog radnog vremena (osim kioska koji može nedjeljom i blagdanima distribuirati tisak u u dnevnom i tjednom radnom vremenu od 7:00 do 13:00 sati). Iznimka obuhvaća prodavaonice koje se nalaze unutar ili su sastavni dio cjeline: željezničkih i autobusnih kolodvora; zračnih luka; luka otvorenih za javni promet; luka unutarnje plovidbe; benzinskih postaja; bolnica; hotela, nautičkih marina; kampova; prostora kulturnih i vjerskih ustanova, muzeja, centara za posjetitelje odnosno interpretacijskih centara i drugih subjekata u kulturi; proglašenih zaštićenih područja prirode.

Kontrola: Da li se trgovac pridržava propisanog radnog vremena?

Prekršaj: ako trgovac, osim u slučaju propisanih iznimaka: ne pridržava se propisanog radnog vremena prodavaonice u razdoblju od ponedjeljka do subote u ukupnom trajanju do 90 sati tjedno; radi nedjeljom koju nije odredio kao radnu nedjelju; radi blagdanom; u radnoj nedjelji se ne pridržava se propisanog broja do najviše dodanih 15 sati (čl. 70. ZT), za sve prethodno navedene prekršaje uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl.75. ZT); ne vodi evidenciju radnog vremena za svaku radnu nedjelju tijekom tekuće godine u obliku pisane isprave ili elektroničkog zapisa; nadležnom inspektoratu tijekom nadzora ne osigura uvid u evidenciju radnog vremena (čl. 70. ZT).

9. Isticanje propisanih oznaka i obavijesti

Nastavno, dajemo prikaz bitnih oznaka i obavijesti koje moraju biti istaknute u prodavaonici odnosno na prodajnom mjestu proizvoda, kao i način njihovog isticanja, a čije isticanje nadzire tržišna inspekcija, uz napomenu da je trgovac obavezan u prodavaonici odnosno na prodajnom mjestu isticati i druge oznake i obavijesti ako je to određeno posebnim propisima čiju primjenu nadziru drugi inspektori Državnog inspektorata (npr. obavijest o: obvezi prodavatelja o izdavanju, a kupca o uzimanju računa; zabrani pušenja u prostoriji s lako zapaljivim tekućinama; preuzimanju ambalažnog otpada).³³

9.1. Isticanje tvrtke

Na vanjskoj strani prodavaonice (kao i na mrežnoj stranici web shopa ako trgovac obavlja internet trgovinu) mora biti vidno istaknut natpis s oznakom tvrtke (naziv i sjedište trgovačkog društva odnosno obrta) te naziv ili ime odnosno broj i sjedište prodavaonice. Detaljnije odredbe o sadržaju tvrtke trgovca u statusu trgovačkog društva propisani su čl. 21. ZTD-a, a i statusu obrta, čl. 19. ZO-a.³⁴ Nakon prestanka rada, trgovac obrtnik mora ukloniti natpis s oznakom tvrtke.

Kontrola: Da li je na ulazu u prodavaonicu vidno istaknut natpis s oznakom tvrtke u propisanom sadržaju i na propisani način, a kod trgovca obrtnika da li je nakon prestanka obavljanja obrta, uklonjena tvrtka?

Upravna mjera: ako tvrtka nije istaknuta—rješenje o otklanjanju utvrđenih nedostataka u primjerenom roku (čl. 68. st. 11. toč. 2. ZT u svezi s čl. 7. st. 1. Pravilnika o MTU), a ako se nedostaci ne otklo-

³³ Više o isticanju obavijesti u članku istog autora "Isticanje obavijesti i oznaka u poslovnim prostorijama i prostorima" objavljenom u časopisu RiPup br. 3/2014 (str. 150-161).

³⁴ Uz naziv i oznaku obrta, tvrtka obrta mora sadržavati ime i prezime obrtnika i sjedište, a može sadržavati i druge oznake, a u slučaju skraćene tvrtke, ista sadrži samo naziv obrta te ime i prezime obrtnika.

ne–rješenje o zabrani obavljanja trgovine do otklanjanja utvrđenih nedostataka (čl. 68. st.12. ZT);

Prekršaj: ako: trgovačko društvo u poslovanju ne upotrebljava tvrtku kako je upisana u sudskom registru ili na mrežnoj stranici web shopa ne navedene propisane podatke (čl. 630. ZTD), uz primjenu oportuniteta (čl. 73. ZDI); obrtnik ne istakne tvrtku pod kojom posluje u sjedištu u prodavaonici ili nakon prestanka istu ne ukloni (čl. 93. ZO), uz primjenu oportuniteta (čl. 73. ZDI).

9.2. Obavijest o radnom vremenu prodajnog objekta

Trgovac je dužan na ulazu u prodavaonicu ili neposrednoj blizini jasno, vidljivo i čitljivo za potrošače istaknuti radno vrijeme.

Kontrola: Da li je na ulazu u prodavaonicu ili neposrednoj blizini, za potrošače vidljivo i čitljivo, istaknuto radno vrijeme?

Upravna mjera: ako trgovac ne istakne radno vrijeme na propisani način–rješenje o otklanjanju utvrđenih nedostataka u primjerenom roku (čl. 68. st. 11. toč. 2. ZT u svezi s čl. 7.st.1. Pravilnika o MTU), a ako se nedostaci ne otklone–rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti trgovine do otklanjanja utvrđenih nedostataka (čl. 68. st. 12. ZT).

Prekršaj: ako trgovac ne istakne radno vrijeme na propisani način (čl. 71. st. 1. ZT), uz primjena oportuniteta (čl. 73. ZDI).

9.3. Obavijest o načinu podnošenja pisanog prigovora i postupanje po prigovoru

Odredbom čl. 10. ZP propisano je da je trgovac: dužan potrošaču omogućiti podnošenje pisanog prigovora u svojim poslovnim prostorijama (prodavaonici), putem pošte i elektroničke pošte te putem drugih sredstava mrežne komunikacije koja omogućuju pohranu vremena i sadržaja na trajnom mediju; bez odgađanja u pisanom obliku potvrditi primitak prigovora; u roku od 15 dana u pisanom obliku odgovoriti potrošaču na prigovor; u prodajnom objektu odnosno na prodajnom mjestu, kao i na mrežnoj stranici, jasno, vidljivo i čitljivo istaknuti obavijest o načinu podnošenja pisanog prigovora; voditi i čuvati evidenciju pisanih prigovora potrošača godinu dana od primitka prigovora.³⁵

Kontrola: Da li se trgovac pridržava obveza glede omogućavanja potrošačima podnošenja pisanog prigovora, isticanja obavijesti o načinu podnošenja pisanog prigovora te postupanja nakon zaprimanja pisanog prigovora potrošača kako je to propisano čl. 10. ZP-a?

Prekršaj: ako se trgovac ne pridržava odredbe čl. 10. ZP-a glede omogućavanja potrošačima podnošenja pisanog prigovora, isticanja obavijesti o načinu podnošenja pisanog prigovora te postupanja nakon zaprimanja pisanog prigovora potrošača (čl. 149. ZP), uz primjenu oportuniteta za sve prekršaje (čl. 148 ZP).

9.4. Obavijest o uvjetima prodaje i pridržavanje istaknutih uvjeta

Trgovac koji potrošačima odobrava uvjete prodaje, dužan je prodajne uvjete jasno, vidljivo i čitljivo istaknuti u prodavaonici te se istih pridržavati. Posebne uvjete prodaje trgovac može odobriti za pojedine proizvode ili skupine proizvoda, pojedine skupine potrošača ili pojedine oblike plaćanja.

Kontrola: Da li je trgovac u prodavaonici jasno, vidljivo i čitljivo istaknuo uvjete prodaje ako ih odobrava potrošačima i da li se tih uvjeta pridržava?

Upravna mjera: ako trgovac: u prodavaonici ne istakne uvjete prodaje koje odobrava potrošačima–rješenje o privremenoj zabrani prodaje robe do otklanjanja nalazom utvrđenih nepravilnosti (čl. 147. st. 1. toč. 3. ZP); ne pridržava se istaknutih uvjeta prodaje–rješenje o otklanjanju utvrđene nedostataka u primjerenom roku (čl. 147. st. 3. toč. 1. ZP).

Prekršaj: ako trgovac: odobrava uvjete prodaje, a iste nije jasno, vidljivo i čitljivo istaknuo u prodavaonici; ne pridržava se istaknutih uvjeta prodaje (čl. 149. ZP), a za potonji prekršaj, uz primjenu oportuniteta (čl. 148 ZP).

9.5. Obavijest o zabrani prodaje određene robe i pridržavanje te zabrane

U prodavaonici odnosno na svim mjestima na kojima se prodaju alkoholna pića (npr. rakije, liker, viski) i/ili pića koja sadrže alkohol (npr. piva i druga pića koja sadrže manje od 2% vol. alkohola), duhanski i srodni proizvodi te izlaže i prodaje roba pornografskog sadržaja, mora biti vidno istaknuta oznaka o zabrani njihove prodaje (a u slučaju robe pornografskog sadržaja i njenog izlaganja) maloljetnim osobama. Oznaka o zabrani prodaje duhanskih i srodnih proizvoda mora biti istaknuta tako da se može pročitati s udaljenosti od 10 metara. Trgovac koji prodaje duhanske i srodne proizvode, obvezan je pridržavati se zabrana prodaje duhanskih i srodnih proizvoda protivno uvjetima propisanim ZOUDP-om. Tako je odredbom čl. 5. ZOUDP propisano da je zabranjena prodaja cigareta koji sadrže više od 10 mg katrana ili ugljikova monoksida i/ili 1 mg nikotina po cigareti, a odredbom čl. 23. istog Zakona, da duhanske i srodne proizvode ne smiju prodavati maloljetnici, te da je zabranjena prodaja: duhanskih i srodnih proizvoda iz automatskih naprava; duhanskih i srodnih proizvoda (osim elektroničkih cigareta, spremnika za ponovno punjenje i uložaka za jednokratnu uporabu) preko interneta; duhana za oralnu uporabu; i pojedinačnih cigareta izvan originalnog pakiranja.

Kontrola: Da li: je u prodavaonici ili na prodajnom mjestu vidljivo istaknuta oznaka o zabrani prodaje alkoholnih pića i drugih pića koja sadrže alkohol, duhanskih i srodnih proizvoda, robe pornografskog sadržaja (uključujući i njeno izlaganje) maloljetnicima; se duhanski i srodni proizvodi prodaju protivno uvjetima propisanim ZOUDP-om; se trgovac pridržava istaknutih zabrana?

Upravna mjera: ako trgovac: u prodavaonici ili prodajnom mjestu ne istakne obavijest o zabrani prodaje alkoholnih pića i pića koja sadrže alkohol te robe pornografskog sadržaja maloljetnicima–pisano rješenje o otklanjanju utvrđenih nedostataka u primjerenom roku određenom u rješenju (čl. 68. st. 11. toč. 1. ZT), a ako se nedostaci ne otklone–rješenje o zabrani trgovine proizvodima kojima je utvrđena povreda, dok se nedostaci ne otklone (čl. 68. st. 12. ZT); prodaje alkoholna pića i pića koja sadrže alkohol ili prodaje duhanske proizvode ili robu pornografskog sadržaja maloljetnim osobama ili izlaže robu pornografskog sadržaja na način vidljiv maloljetnicima–usmeno rješenje u sklopu zapisnika o zabrani obavljanja trgovine proizvodima kojima je utvrđena povreda propisa do otklanjanja nedostataka, a najkraće na rok 30 dana (čl. 68. st. 1. toč. 4. i st. 2. ZT); prodaje duhanske i srodne proizvode čija je prodaja zabranjena ili se isti prodaju protivno uvjetima propisanim ZOUDP-om–pisano rješenje o zabrani prodaje duhanskih i srodnih proizvoda do isteka roka utvrđenog rješenjem (čl.39. st.1. i st. 2. ZOUDP); prodaje duhanske i srodne proizvode maloljetnicima–usmeno rješenje o zabrani obavljanja trgovine na rok od 30 dana (čl. 39. st. 4. ZOUDP).

Prekršaj: ako trgovac: prodaje alkoholna pića i druga pića koja sadrže alkohol te robu pornografskog sadržaja maloljetnicima ili robu pornografskog sadržaja izlaže na način vidljiv maloljetnicima (čl. 70.

³⁵ Više o prigovorima potrošača u članku istog autora "Podnošenje i rješavanje prigovora potrošača" objavljenom u časopisu RiPup br. 9/22 (str. 149-163.).

ZT), uz mjeru oduzimanja predmeta prekršaja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl. 75 ZT); vidno ne istakne u prodavaonici ili na prodajnom mjestu obavijest o zabrani prodaje alkoholnih pića i drugih pića koja sadrže alkohol te robe pornografskog sadržaja maloljetnicima (čl. 71. ZT), uz primjenu oportuniteta (čl. 73. ZDI); vidno i na propisani način u prodavaonici odnosno na prodajnom mjestu ne istakne obavijest o zabrani prodaje duhanskih i srodnih proizvoda maloljetnim osobama i/ili se ne pridržava zabrane prodaje duhanskih i srodnih proizvoda ili obavlja prodaju istih protivno uvjetima propisanim ZOUDP-om (čl. 40. ZOUDP).

10. Isticanje i pridržavanje istaknutih cijena

10.1. Isticanje maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere

Trgovac mora jasno, vidljivo i čitljivo istaknuti iznos maloprodajne cijene (u nastavku: MPC)³⁶ i cijene za jedinicu mjere (u nastavku: CJM)³⁷ robe koju prodaje i osim tih cijena ne smije isticati druge cijene, izuzev u slučaju posebnih oblika prodaje.

Cijene moraju biti istaknute u službenoj valuti RH (euro), a uz tu cijenu se mogu isticati i cijene u drugim valutama (tzv. „informativna cijena“), u kom slučaju je za potrošače mjerodavna cijena istaknuta i eurima.³⁸ Cijene se ističu na robu ili prodajnom mjestu, kao i za robu u izlogu (u slučaju pružanja usluge zamatanja robe koja se naplaćuje, potrebno istaknuti i cijenu usluge zamatanja). CJM nije potrebno isticati ako je istovjetna s MPC robe, a za robu u rasutom stanju ističe se samo CJM (na mjestu prodaje ili ambalaži).³⁹ Način isticanja cijena propisan je čl. 7. ZZP-a i Pravilnikom o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda.⁴⁰ Istim Pravilnikom propisani su izuzeci od obveze isticanja CJM, kao i u kom slučaju se cijene mogu isticati u vidu cjenika. Uz MPC nije potrebno isticati i CJM za: robu mase manje od 50 g ili obujma manjeg od 50 ml; robu koja se prodaje kao poklon paket ili kompleti; robu koja se prodaje u okviru posebnih oblika prodaje; poslastice za kućne ljubimce; kolače; alkoholna pića u pakiranjima do 100 ml; smrznute deserte obujma do 500 ml; te voće i povrće koje se prodaje komadno ili u svežnju.⁴¹

Kontrola: Da li je na robu ili njenom prodajnom mjestu jasno, vidljivo i čitljivo istaknuta na propisan način MPC i CJM, a u slučaju naplaćivanja usluge zamatanja robe i cijena usluge zamatanja?

Upravna mjera: ako trgovac nije vidljivo i jasno istaknuo MPC i CJM, a u slučaju naplaćivanja usluge zamatanja, i cijenu usluge za-

matanja—rješenje o privremenoj zabrani prodaje robe do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (čl. 147. st. 1. toč. 2. ZZP).

Prekršaj: ako se trgovac ne pridržava propisanog načina isticanja cijena te ako ne istakne i cijenu usluge zamatanja koju pruža (čl. 149. st.1 toč. 2., 3. ili 4 i st.2. ZZP), uz primjenu oportuniteta (čl. 148. ZZP), osim za prekršaj neisticanja MPC i CJM.

10.2. Posebni oblici prodaje

Pod posebnim oblicima prodaje podrazumijeva se prodaja robe po cijenama nižim od cijena u redovnoj prodaji, a obuhvaća među ostalima akcijsku prodaju, rasprodaju, sezonsko sniženje, prodaju robe s greškom i prodaju robe kojoj istječe rok trajanja. Tijekom trajanja posebnog oblika prodaje robe, trgovac je dužan pridržavati se provođenja pojedinih posebnih oblika prodaje te isticanja cijena kako je to propisano odredbama čl. 19–24. ZZP-a, a u slučaju provođenja (ljetnog i/ili zimskog) sezonskog sniženja pridržavati se i odredbi Pravilnika o uvjetima i načinu provođenja sezonskog sniženja.⁴² Za potrebe ovoga članka ističemo da je trgovac obavezan uz (nižu) cijenu koju primjenjuje tijekom provođenja posebnog oblika prodaje, istaknuti i najnižu cijenu koju je primjenjivao za istu robu tijekom razdoblja od 30 dana prije provođenja posebnog oblika prodaje. Navedeno se primjenjuje i u slučaju odobravanja popusta za pojedinu robu (npr. muške košulje) ili skupinu roba (odjeću). U slučaju posebnog oblika prodaje, uz MPC pretpakirane robe ne mora se isticati i CJM.

Kontrola: Da li se trgovac pridržava propisanog načina provođenja posebnog oblika prodaje, uključujući i propisanog načina isticanja cijena prilikom odobravanja popusta za pojedinu robu i/ili skupinu roba?

Upravna mjera: ako trgovac provodi posebni oblik prodaje robe protivno propisanom načinu ili odobrava popust za određenu robu ili skupinu robe, a ne ističe cijene na način kako je to propisano za posebne oblike prodaje—rješenje o privremenoj zabrani prodaje robe do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (čl. 147. st. 1. ZZP).

Prekršaj: ako trgovac provodi posebni oblik prodaje protivno propisanom načinu ili odobrava popust za određenu robu ili skupinu robe, a ne ističe cijene na način kako je to propisano za posebne oblike prodaje (čl. 149. st.1. toč. 30.–36. i st. 2. ZZP).

10.3. Pridržavanje istaknutih cijena i zabrana nepoštene poslovne prakse

Trgovac je dužan pridržavati se istaknutih cijena u redovnoj prodaji kao i cijena tijekom odobravanja popusta i obavljanja posebnog oblika prodaje.

Kontrola: Da li se trgovac pridržava istaknutih cijena i propisanog načina provođenja posebnog oblika prodaje?

Upravna mjera: ako se trgovac nije pridržavao istaknute cijene te je potrošaču naplatio cijenu u višem iznosu od istaknute—rješenje kojim se naređuje povrat više naplaćenog iznosa oštećenom potrošaču (čl. 147. st. 5. toč. 1. ZZP).

Prekršaj: ako se trgovac ne pridržava istaknute cijene ili se ne pridržava propisanog načina provođenja posebnog oblika prodaje (čl. 149. st. 1. toč. 5. i st. 2. ZZP), uz primjena oportuniteta (čl. 148. ZZP).

Prilikom oglašavanja i pozivanja potrošača na kupnju robe koju prodaje kao i pri provođenju posebnih oblika prodaje i/ili provođenja uvjetnih prodajnih promocija, trgovac ne smije potrošačima pružati netočne odnosno neistinite informacije u pogledu cijene robe ili načina na koji je ona izračunata ili postojanja određenih pogodnosti u odnosu na cijenu (npr. najavljavati i provoditi akcijsku prodaju po cijenama koje u stvarnosti nisu niže od najniže cijene istih proizvoda

⁴² Nar. nov., br. 117/22.

³⁶ Maloprodajna cijena (MPC) je konačna cijena u službenoj valuti RH (euro) za pojedinu robu odnosno određenu količinu robe, uključujući poreze i druga javna davanja.

³⁷ Cijena za jedinicu mjere (CJM) je konačna cijena u službenoj valuti RH (euro) za jedan kilogram (1 kg), jednu litru (1 L), jedan metar (1 m), jedan četvorni metar (1 m²), jedan kubni metar (1 m³) robe ili neka druga jedinica količine koja se općenito ili uobičajeno koristi kod prodaje robe na području RH (npr. arak, stručak, tucet)

³⁸ Čl. 3. st. 3. i 4. Pravilnika o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda (Nar. nov., br. 117/22).

³⁹ Cijene se moraju isticati i na mrežnoj stranici web shopa u slučaju internet prodaje. Ako cijene na proizvodu ili mjestu prodaje (prodajnom štandu, prodajnom automatu, pokretnom vozilu i kiosku) ne bi bile vidljive potrošačima, mogu se isticati u vidu cjenika (uz naziv robe koja se prodaje).

⁴⁰ Pravilnik o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda (Nar. nov., br. 117/22)

⁴¹ Više o načinu isticanja cijena u člancima istog autora "Isticanje cijena prema novom Zakonu o zaštiti potrošača" objavljenom u časopisu br. RiPup br. 6/22 (str. 152.–162) i "Način isticanja cijena prema novom Zakonu o zaštiti potrošača" objavljenom u časopisu RiPup br. 11/22 (str. 112–164).

u prethodnih 30 dana, ili isticati podatak o totalnoj rasprodaji iako se samo dio robe prodaje po sniženim cijenama, ili provoditi zavaravajuće uvjetne prodajne promocije kao što je prodaja s oznakom "2 + 1 gratis" dok u stvarnosti potrošač plaća cijelu ili dio cijene i trećeg proizvoda), jer se takva praksa smatra nepoštenom zavaravajućom poslovnom praksom koja je odredom čl. 33. ZP-a izrijekom zabranjena.

Kontrola: Da li trgovac prema potrošaču primjenjuje nepoštenu zavaravajuću poslovnu praksu u pogledu isticanja i pridržavanja cijena i provođenja posebnih pogodnosti i/ili uvjetnih prodajnih promocija?

Upravna mjera: ako trgovac prema potrošaču primjenjuje nepoštenu zavaravajuću poslovnu praksu—rješenje kojim se zabranjuje obavljanje takve nepoštene poslovne prakse (čl. 147. st. 2. ZP).

Prekršaj: ako trgovac primjenjuje nepoštenu zavaravajuću poslovnu praksu (čl. 149. st.1.toč. 49. i st.2. ZP).

11. Ispostavljanje računa

Na ispostavljanje i sadržaj računa primjenjuju se odredbe posebnih propisa kojima se uređuje obveza ispostavljanja računa.⁴³ Trgovac koji je sukladno poreznim propisima obveznik ispostavljanja računa, dužan je potrošaču omogućiti provjeru ispravnosti zaračunatog iznosa u odnosu na kupljenu robu (npr. ponovnom izmjerom količine, mase, obujma, duljine kupljene robe u nazočnosti potrošača, predočenjem na uvid potrošaču isprave o cijeni robe), a ispostavljanje računa potrošaču ne smije naplatiti

Kontrola: Da li je trgovac omogućio potrošaču provjeru ispravnosti zaračunatog iznosa kupljene robe i da li naplaćuje ispostavljanje računa?

Prekršaj: ako trgovac: nije omogućio provjeru ispravnosti zaračunatog iznosa kupljene robe (čl. 149. ZP), uz primjenu oportuniteta (čl. 148. ZP); potrošaču je naplatio ispostavljanje računa (čl. 149. ZP).

12. Osiguranje podataka o stanju robe

Trgovac mora inspektoru osigurati podatke o stanju robe u prodavaonici (u slučaju prodaje putem interneta, u sjedištu trgovca) na temelju pisanih isprava ili elektroničkih zapisa o nastalom poslovnom događaju iz kojeg se može spoznati poslovni događaja odnosno zaduženju, cijeni i razduženju robe (npr. ulazni račun, kalkulacija, zapisnik o promjeni cijene, gotovinski račun).

Kontrola: Da li se trgovac pridržava propisanih obveza o osiguranju isprava o stanju robe koju prodaje?

Upravna mjera: ako trgovac nije osigurao isprave o stanju robe iz koje se može spoznati poslovni događaj—rješenje o zabrani daljnjeg obavljanja djelatnosti trgovine do otklanjanja utvrđenih nedostataka, a najkraće na rok od 30 dana od dana donošenja rješenja, onim proizvodima za koje je utvrđena povreda propisa (čl. 68. st. 1. toč. 6. ZT)

Prekršaj: ako se isprave o stanju robe iz kojih se može spoznati poslovni događaj ne nalaze u prodavaonici (odnosno na prodajnom mjestu) za vrijeme poslovanja, ili ih trgovac ne osigura nadležnom inspektoru (čl. 71. ZT).

⁴³ Ispostavljanje i sadržaj računa propisan je Općim poreznim zakonom (Nar. nov., br. 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20., 42/20. i 114/22.), Zakonom o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13., 99/13.-Odl.Ust.s., 148/13., 153/13.-Odl.Ust.s., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20., 39/22., 113/22., 33/23. i 114/23.) i Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 132/12., 115/16., 106/18., 121/19. i 114/23.) i njihovim provedbenim pravilnicima.

13. Označavanje neprehrambenih proizvoda

Neprehrambeni proizvodi koji se stavljaju na tržište i nalaze na raspolaganju na tržištu (u prodavaonici i/ili izvan prodavaonice) moraju biti označeni na propisani način i propisanim podacima i to na hrvatskom jeziku i latiničnim pismom (istodobno mogu biti označeni i na drugim jezicima, ali na istovjetan način kao što su označeni na hrvatskom jeziku), a ako je propisano i piktogramima te drugim oznakama (npr. oznakom sukladnosti) lako razumljivim potrošačima i to na proizvodu, odnosno ako to nije moguće, na njegovoj ambalaži ili dokumentaciji koja prati proizvod u prometu. Nastavno ukazujemo na one proizvode čije označavanje nadziru tržišni inspektori Državnog inspektorata, uz napomenu da i ostali neprehrambeni proizvodi i hrana koja se nudi na prodaju u prodavaonicama (ili izvan prodavaonice), a čije označavanje nadziru drugi inspektori Državnog inspektorata, moraju biti označeni sukladno posebnim propisima.⁴⁴

Kućanski uređaji, aparati i oprema, TV i radio uređaji, računalni uređaji i oprema te ostali elektronički uređaji i oprema, plinski uređaji i aparati, strojevi, tlačna oprema i tlačne posude, toplovodni kotlovi, gume za motorna vozila, aerosolni raspršivači, osobna zaštitna oprema, tekstilni proizvodi i obuća namijenjena prodaji potrošačima moraju biti označeni podacima i na način propisan odredbama ZTZOS-a, a građevni proizvodi sukladno ZGP-u i njihovim provedbenim propisima.⁴⁵ Prodaja neoznačenih ili nepropisno označenih na

⁴⁴ Primjerice, predmeti opće uporabe (predmeti i materijali koji dolaze u neposredan dodir s hranom ili s vodom za ljudsku potrošnju te predmeti široke potrošnje, kao što su: posuđe, pribor, ambalaža za predmete opće uporabe, dječje igračke, kozmetički proizvodi, deterđenti, duhan i pribor za pušenje te određeni predmeti i sredstva koja pri uporabi dolaze u neposredan dodir s kožom i/ili sluznicom, uključujući i proizvode za zabavu odraslih i predmete za ukrašavanje lica i tijela, nakit i imitacije nakita) koji se stavljaju na tržište moraju biti označeni podacima i oznakama te način propisan Zakonom o predmetima opće uporabe (Nar. nov., br. 39/13., 47/14., 114/18. i 53/22), njegovim provedbenim propisima (npr. igračke—u skladu s Pravilnikom o sigurnosti igračaka, Nar. nov., br. 83/14., 38/15., 35/17., 50/18., 60/19., 48/21. i 140/22.; duhan—u skladu s Pravilnikom o obradi duhana, proizvodnji i markama duhanskih proizvoda., Nar. nov., br. 69/06.) kao i relevantnim uredbama EU (npr. deterđenti—u skladu s Uredbom (EZ) br. 648/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 31.3.2004. o deterđentima; kozmetički proizvodi—u skladu s Uredbom (EZ) br. 1223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 30.11.2009. o kozmetičkim proizvodima). Kemikalije, uključujući i opasne kemikalije i tvari koje se stavljaju na tržište moraju biti označeni podacima i oznakama te na način propisan Zakonom o kemikalijama (Nar. nov., br. 18/13., 115/18. i 37/20), Pravilnikom o razvrstavanju, označavanju, obilježavanju i pakiranju opasnih kemikalija (Nar. nov., br. 64/11. i 137/11.) te Zakonom o provedbi Uredbe (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16.12.2008. o razvrstavanju, označavanju i pakiranju tvari i smjese (Nar. nov., br. 50/12., 18/13., 115/18. i 127/19.). Označavanje predmeta opće uporabe i kemikalija nadziru i mjere poduzimaju sanitarni inspektori Državnog inspektorata. Hrana koja se stavlja na tržište radi prodaje, osim u slučaju propisanih iznimaka, mora biti označena i to: a) svaka pretpakirana hrana—najmanje minimalnim podacima iz čl. 9. Uredbe (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 15.11.2011. o informiranju potrošača o hrani, b) a svaka nepretpakirana hrana—podacima iz čl. 6. i 7. Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani. Pojedina kategorija hrane mora biti dodatno označena i podacima propisanim pravilnicima koji se odnose na tu hranu (npr. voće i povrće, nazivom sorte, klasom i godinom berbe odnosno proizvodnje). Provedbu inspekcijskog nadzora u području označavanja hrane koja se stavlja na tržište i prodaje obavljaju poljoprivredni inspektori u području kvalitete hrane Državnog inspektorata, koji u slučaju kada inspekcijskim nadzorom utvrde da se na tržištu nalazi neoznačena ili nepropisno odnosno nepotpuno označena hrana, prema proizvođaču i/ili trgovcu poduzimaju zakonom propisane upravne i prekršajne mjere.

⁴⁵ Prema ZTZOS i ZGP, proizvodi na koje se primjenjuju odredbe ovih zakona moraju biti označeni najmanje podatkom o: broju, tipu, šarži ili seriji ili drugom podatku koji omogućuje identifikaciju proizvoda; imenu, registriranom trgovačkom imenu ili znaku proizvođača (za uvozne proizvode—uvoznika) i adresom na kojoj je dostupan na području EU, a za one proizvode za koje je to propisano i

vedenih proizvoda prema smatra se formalnom nesukladnosti, što znači da ako se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti otklone u roku određenom u rješenju inspektora, trgovac se neće prekršajno procsuirati (primjena oportuniteta).

ističemo...

Ako za pojedine neprehrambene proizvode posebnim zakonom nije uređeno označavanje, tada isti moraju biti označeni u skladu s odredbom čl. 6. ZGP-a, najmanje podacima o: osnovnim obilježjima proizvoda u mjeri potrebnoj da bi potrošač donio odluku o kupnji, kao što su naziv, tip i model proizvoda, naziv pod kojim se proizvod prodaje, sastav, svojstva i tehnička obilježja proizvoda; te nazivom i sjedištem proizvođača ili uvoznika koji ima sjedište na području EU.⁴⁶

Kontrola: Da li su neprehrambeni proizvodi čije označavanja nadziru tržišni inspektori, označeni propisanim podacima i na propisani način?

Upravna mjera: ako neprehrambeni proizvodi nisu označeni u skladu s odredbama: ZTZOS-a i njegovim provedbenim propisima—usmeno rješenje u sklopu zapisnika o naređivanju poduzimanja korektivnih mjera radi otklanjanja utvrđene formalne nesukladnosti, u primjernom roku (čl. 25. st. 1. toč. 1. ZTZOS), a ako se nedostaci ne otklone—pisano rješenje o zabrani daljnje prodaje proizvoda ili povlačenju proizvoda s tržišta (čl. 25. st. 2. ovoga Zakona); ZGP-a i njegovim provedbenim propisima—usmeno rješenje u sklopu zapisnika o naređivanju poduzimanja korektivnih mjera radi otklanjanja utvrđene formalne nesukladnosti, u primjernom roku (čl. 61. st. 7. toč. 1. ZGP), a ako se nedostaci ne otklone—pisano rješenje o zabrani ili ograničenju prodaje ili povlačenju proizvoda s tržišta (čl. 61. st. 8. ovoga Zakona); ZGP-a—pisano rješenje o privremenoj zabrani prodaje neoznačenih proizvoda do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (čl. 147. st. 1. toč. 1. ZGP).

Prekršaj: ako trgovac prodaje neprehrambeni proizvod koji nije označen u skladu s odredbama: ZTZOS-a i njegovim provedbenim propisima (čl. 31. st.1. toč.2. ili 4. i st.2. i 3. ZTZOS), uz primjenu oportuniteta—ako trgovac poduzme korektivne mjere u skladu s usmenim rješenju (čl.31. st. 4. ZTZOS); ZGP-a i njegovim provedbenim propisima (čl. 69 st.1. 7. ili 8. i st.2. i 3. ZGP), uz primjenu oportuniteta—ako trgovac poduzme korektivne mjere u skladu usmenom rješenju (čl. 68. st. 4. ZGP); ZGP-a (čl. 149. st.1. toč.1. i st.2. ZGP).

14. Osiguranje isprava koje prate proizvod na tržištu

Ako je posebnim zakonom propisano da pojedini neprehrambeni proizvodi koji su predmet nadzora tržišnih inspektora moraju pratiti isprave tijekom, tada se takvi proizvodi smiju stavljeti na tržište i nalaziti se na raspolaganju na tržištu (prodavati potrošačima samo ako su popraćeni propisanim ispravama. Isprave moraju biti ispisane na hrvatskom jeziku i latiničnim pismom, a istodobno mogu i na drugim jezicima uz uvjet da su istovjetne s ispravama na hrvatskom jeziku.

oznacom sukladnosti (CE) ili nekom drugom propisanom oznakom sukladnosti, kao i drugim propisanim oznakama (npr. građevinski proizvodi izjavom o tehničkim svojstvima građevnog proizvoda te oznakom norme temeljem koje je propisano označavanje tog proizvoda).

⁴⁶ Više o načinu označavanja neprehrambenih proizvoda u članku istog autora "Način označavanja neprehrambenih proizvoda" objavljenom u časopisu RiPup br. 11/14 (str. 172.-182.).

ističemo...

Prije stavljanja proizvoda u prodaju, trgovac mora provjeriti je li proizvođač odnosno uvoznik pripremio i uz proizvode priložio propisane isprave.

Odredbom čl. 46. st. 1. toč. 6. ZGP-a propisano je da prije nego što potrošač sklopi ugovor ili bude obavezan odgovarajućom ponudom trgovac ga mora na jasan i razumljiv način obavijestiti (pored ostalog i) o ispravama koje je proizvođač priredio radi lakše i sigurnije uporabe proizvoda, kao što su komercijalno jamstvo, tehničke upute, upute za sklapanje, upute za uporabu, popis ovlaštenih servisa, upozorenje o mogućoj opasnosti pri uporabi. Odredbom čl. 16.a ZT-a propisano je da je trgovac koji stavlja na tržište tehničke proizvode, motorna i druga vozila i njihove dijelove, obavezan osigurati jamstveni list i tijekom jamstvenog roka osigurati servis i rezervne dijelove za navedene proizvode. Odredbama ZTZOS-a propisano je da je trgovac obavezan prije stavljanja u prodaju tehničkih i drugih proizvoda na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona, provjeriti da li proizvod prati propisana tehnička dokumentacija i upute kao i EU izjava o sukladnosti ako je za određeni proizvod propisana. Jednako tako i odredbama ZGP-a propisano je da građevni proizvod za koji je to propisano može biti stavljen na tržištu i prodavati se ako je uz isti priložena izjava o svojstvima, tehničke upute i sigurnosne obavijesti.

Kontrola: Da li neprehrambeni proizvod čije stavljanje na tržište i na raspolaganje na tržištu nadzire tržišna inspekcija, prate propisane isprave, a za tehničke proizvode, motorna i druga vozila i njihove dijelove, da li je osiguran servis i rezervni dijelovi?

Upravna mjera: ako trgovac nije osigurao da su uz proizvod priložene isprave koje je proizvođač/uvoznik pripremio u skladu s odredbama: ZGP-a—rješenje o otklanjanju nadzorom utvrđenih nedostataka u primjerenom roku (čl. 147. st. 3. toč. 4. ZGP); ZT-a,—rješenje o otklanjanju nadzorom utvrđenih nedostataka u primjerenom roku (čl.68. st. 11. toč. 3. ZT), a ako se nedostaci ne otklone—rješenje o zabrani obavljanja trgovine proizvodima zbog kojih je utvrđena povreda propisa, dok se utvrđeni nedostaci ne otklone (čl. 68. st. 12. ZT); ZTZOS-a—usmeno rješenje u sklopu zapisnika o naređivanju poduzimanja korektivnih mjera radi otklanjanja utvrđene formalne nesukladnosti, u primjernom roku (čl. 25. st. 1. toč. 3. ZTZOS), a ako se nedostaci ne otklone—rješenje o zabrani daljnje prodaje tih proizvoda ili povlačenju isti s tržišta (čl. 25. st. 2. ZTZOS); ZGP-a—usmeno rješenje u sklopu zapisnika o naređivanju poduzimanja korektivnih mjera radi otklanjanja utvrđene formalne nesukladnosti, u primjernom roku (čl. 61. st. 1. ZGP), a ako se nedostaci ne otklone—rješenje o zabrani ili ograničenju daljnje prodaje ili povlačenju tih proizvoda s tržišta (čl. 61. st. 8. ZGP).

Prekršaj: ako trgovac prodaje proizvod, a da prethodno nije osigurao (provjerio) da proizvod prate propisane isprave u skladu s odredbama: ZGP-a (čl. 149. st. 1. toč. 50. i st.2. i 3. ZGP), uz primjenu oportuniteta—ako trgovac otkloni nedostatak u skladu s nalogom iz rješenja (čl. 148 ZGP); ZT-a (čl. 71. st.1. toč.7. i st.2. ZT), uz primjenu oportuniteta—ako se nedostaci otklone u roku iz rješenja (čl. 73. ZDI); ZTZOS-a (čl. 31. st.1. toč.3. i st.2. i 3. ZTZOS), uz primjenu oportuniteta—ako su nedostaci otklonjeni u skladu s nalogom iz rješenja (čl. 31. st. 4. ZTZOS); ZGP-a (čl. 68. st.1. toč. 7. st. 2. i 3. ZGP), uz primjenu oportuniteta—ako trgovac poduzme korektivne mjere u skladu s usmenim rješenju (čl. 68.st.4. ZGP-a).

15. Poslovna praksa trgovca

Trgovac mora obavljati djelatnost trgovine slobodno i pod jednakim uvjetima na tržištu na način da se ne sprječava, ograničava i ne narušava tržišno natjecanje (trgovanje), prilikom sastavljanja potrošačkih ugovora o kupoprodaji ne smije koristiti nepošteno ugovorne odredbe, a prema potrošačima ne smije primjenjivati nepošteno (zavaravajuću i/ili agresivnu) poslovnu praksu. Nepošteno trgovanje i nepoštena poslovna praksa zakonom su izrijekom zabranjeni, a nepoštena ugovorna odredba po samom zakonu smatra se ništetnom, pri čemu ništetnost pojedine odredbe ugovora ne povlači ništetnost i samog ugovora ako on može opstati bez ništetne odredbe. Odredbe zakona kojima se uređuje nepošteno trgovanje, nepošteno ugovorne odredbe i nepoštenu poslovnu praksu tržišni inspektori najčešće kontroliraju povodom zaprimljenih predstavljeni oštećenih (drugih) trgovaca i potrošača, a rjeđe u redovnim (planiranim) nadzorima.

15.1. Nepošteno trgovanje

Pod nepoštenim trgovanjem podrazumijevaju se radnje trgovca kojima se radi tržišnog natjecanja povređuju dobri trgovački običaji a posebno radnje navedene u čl. 64. ZT, između kojih i prodaja prodaja robe ispod njezine nabavne cijene s PDV-om osim kada se radi o skorom isteku roka valjanosti, povlačenju robe iz asortimana, potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja objekta, stečaja i likvidacije trgovačkog društva odnosno zatvaranja obrta ili drugim razlozima kojim a se ne sprječava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje i prodaja robe s oznakama ili podacima ili izgledom koji stvaraju li bi mogli stvoriti zabunu glede izvora, načina proizvodnje, količine, kakvoće ili drugih osobina robe.⁴⁷

Kontrola: Da li trgovac čini neku radnju koja se smatra nepoštenim trgovanjem ?

Upravna mjera: ako trgovac čini radnju nepoštenog trgovanja–rješenje o zabrani obavljanja trgovine do otklanjanja nedostataka, a najkraće na rok 30 dana, onim robama kojima je počinjena radnja nepoštenog trgovanja (čl. 68. st.1.toč.1. ZT)

Prekršaj: ako trgovac obavlja djelatnost trgovine na nepošten način (čl. 70.st.1. toč.16. i st. 2. ZT), oduzimanje robe koja je predmet nepoštenog trgovanja i imovinske koristi ostvarene prekršajem (čl. 75 ZT).

15.2. Nepošteno ugovorne odredbe

Ugovorna odredba (u potrošačkom ugovoru, ali i u prodajnim odnosno općim uvjetima ako se ugovor na njih poziva) o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo (odredbu koju je unaprijed formulirao trgovac), smatra se nepoštenom, ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje znatnu neravnotežu u pravim i obvezama ugovornih strana na štetu potrošača. Iznimno, nije dopušteno ocjenjivati jesu li ugovorne odredbe o predmetu ugovora i primjerenosti cijene nepošteno, ako su te odredbe jasne, lako razumljive i uočljive. Dvojbene ugovorne odredbe tumače se u smislu povoljnijem za potrošače.

Kontrola: Da li ugovor koji je trgovac sklopio s potrošačem ili opći uvjeti sadrže nepoštenu ugovornu odredbu?

Prekršaj: ako je pravomoćnom sudskom presudom utvrđeno da potrošački ugovor ili opći uvjeti sadrže nepoštenu (jednu ili više) ugovornu (čl.149. st. 1. toč. 58. i st. 2. i 3. ZP).

15.3. Nepoštena poslovna praksa

Poslovna praksa trgovca prema potrošaču je nepoštena ako je suprotna zahtjevima profesionalne pažnje i ako, u smislu određene robe bitno utječe ili je vjerojatno da će bitno utjecati na ekonomsko ponašanje prosječnog potrošača kojemu je takva praksa namijenjena ili do kojeg dopire, odnosno prosječnog člana određene skupine potrošača na koju je ta praksa usmjerena. Nepoštenom poslovnom praksom posebno se smatra zavaravajuća poslovna praksa (javlja se u vidu zavaravajuće radnje i zavaravajućeg propuštanja) ili agresivna poslovna praksa, kako je to utvrđeno u odredbama čl. 35. do 42. ZPP. Teret dokaza o točnosti tvrdnji u vezi s poslovnom praksom (da se ne radi o nepoštenoj poslovnoj praksi) je na trgovcu.⁴⁸

Kontrola: Da li trgovac prema potrošaču koristi nepoštenu poslovnu praksu?

Upravna mjera: ako trgovac prema potrošačima primjenjuje nepoštenu poslovnu praksu–rješenje o zabrani obavljanja nepošteno poslovne prakse (čl. 147.st.2. ZP)

Prekršaj: ako se trgovac koristi praksom koja je nepoštena (čl. 149. st.1.toč.49. i st.2. i 3. ZP)

16. Prekršajne kazne

U nastavku članka dajemo sažeti prikaz novčanih kazni za pojedine prekršaje u zakonima koji se navode u ovom članku, uz napomenu da su novčane kazne koje su u nekim zakonima još uvijek ostale naznačene u kunama, u ovom članku iskazane i u eurima, primjenom fiksnog tečaja konverzije 1 EUR = 7,53450 kn te općih pravila za preračunavanje i zaokruživanje u skladu s odredbom čl. 14. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.⁴⁹

Za prekršaje iz čl. 630. ZTD-a propisana je novčana kazna za trgovačko društvo u iznosu do 6.630,00 eura i za odgovornu osobu u društvu u iznosu do 920,00 eura. Za prekršaje iz čl. 93. ZO propisana je novčana kazna za obrtnika u iznosu od 2.000,00 do 20.000,00 kn (265,45 do 2.654,46 eura) ili novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja u iznosu od 500,00 kn (66,36 eura).

Za prekršaje iz čl. 70. ZT propisana je novčana kazna za pravnu osobu u iznosu od 660,00 do 39.810,00 eura, za odgovornu osobu i fizičku osobu u iznosu od 530,00 do 9.290,00 eura, te za trgovca obrtnika u iznosu od 530,00 do 13.270,00 eura. Za prekršaje iz čl. 71. ZT propisana je novčana kazna za pravnu osobu u iznosu od 530,00 do 33.180,00 eura, za odgovornu osobu i fizičku osobu u iznosu od 390,00 do 6.630,00 eura te za trgovca obrtnika u iznosu od 390,00 do 13.270,00 eura.

Za prekršaje iz čl. 149. ZPP propisana je novčana kazna za pravnu osobu u iznosu od 10.000,00 do 200.000,00 kn (1.327,23 do 26.544,56 eura), za odgovornu osobu u pravnoj osobi u iznosu od 10.000,00 do 15.000,00 kn (1.327,23 do 1.990,84 eura) te za trgovca obrtnika u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 kn (663,61 do 1.990,84 eura). Za prekršaje iz čl. 40. ZOU DP propisana je novčana kazna za pravnu osobu u iznosu od 70.000,00 do 150.000,00 kn (9.290,60 do 19.908,42 eura), za odgovornu osobu u pravnoj osobi i obrtnika u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 kn (663,61 do 1.990,84 eura).

Za prekršaje iz čl. 31. ZTZOS propisana je novčana kazna za distributera (trgovca) pravnu osobu u iznosu od 15.000,00 do 100.000,00 kn (od 1.990,84 do 13.272,29 eura), a za odgovornu osobu u prav-

48 Više o nepoštenoj poslovnoj praksi u članku istog autora "Nepoštena poslovna praksa trgovca prema potrošaču" objavljenom u časopisu RiPup br. 2/23 (st. 176-187).

49 Nar. nov., br. 57/22. i 88/22.-Isp.

47 Više o nepoštenom trgovanju u članku istog autora "Nepošteno trgovanje" objavljenom u časopisu RiPup br. 4/23 /str. 146-156).

